

Лабораторна робота №1

Нейронна реалізація логічних функцій AND, OR, XOR

Мета: Дослідити математичну модель нейрона.

Github - <https://github.com/Oleksi89/ai-systems>

Хід роботи

Завдання 1. Реалізувати обчислювальний алгоритм для функції $\text{хор}(x_1, x_2)$ через функції $\text{or}(x_1, x_2)$ і $\text{and}(x_1, x_2)$ в програмному середовищі (Python).

Лістинг програми:

```
import numpy as np

def step_function(x):
    """Функція активації: 1 якщо  $x > 0$ , інакше 0"""
    return 1 if x > 0 else 0

def or_neuron(x1, x2):
    """
    Реалізація функції OR.
    Розділяюча лінія:  $x_1 + x_2 = 0.5$ 
    Ваги:  $w_1=1, w_2=1, \text{поріг}=-0.5$ 
    """
    weights = np.array([1, 1])
    inputs = np.array([x1, x2])
    bias = -0.5

    # Суматор:  $w_1*x_1 + w_2*x_2 + \text{bias}$ 
    total = np.dot(weights, inputs) + bias
    return step_function(total)

def and_neuron(x1, x2):
    """
    Реалізація функції AND.
    Розділяюча лінія:  $x_1 + x_2 = 1.5$ 
    Ваги:  $w_1=1, w_2=1, \text{поріг}=-1.5$ 
    """
    weights = np.array([1, 1])
    inputs = np.array([x1, x2])
    bias = -1.5

    total = np.dot(weights, inputs) + bias
    return step_function(total)
```

ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА.25.121.5.000 – Пр.1

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата
Розроб.	Васянович О.А.			
Перевір.	Маєвський О.Е.			
Реценз.				
Н. Контр.				
Зав.каф.				

Звіт з лабораторної
роботи №1

Літ.
1
Арк.
5
ФІКТ, гр. ІПЗ-22-3

```

def xor_neuron(x1, x2):
    """
    Реалізація XOR через OR та AND.
    Вхідні дані: y1 (від OR) та y2 (від AND).
    Розділяюча лінія (y1, y2): y1 - y2 = 0.5
    Ваги: w_or=1, w_and=-1, norg=-0.5
    """
    # Отримуємо сигнали від попереднього шару
    y1 = or_neuron(x1, x2)
    y2 = and_neuron(x1, x2)

    # Обчислюємо вихід XOR
    inputs = np.array([y1, y2])
    weights = np.array([-1, 1]) # Вага -1 для OR, 1 для AND
    bias = 0.5

    total = np.dot(weights, inputs) + bias
    return step_function(total)

# --- Тестування ---
print(f"{'x1':<5} {'x2':<5} | {'OR':<5} {'AND':<5} | {'XOR (Result)':<10}")
print("-" * 45)

test_cases = [(0, 0), (0, 1), (1, 0), (1, 1)]

for x1, x2 in test_cases:
    res_or = or_neuron(x1, x2)
    res_and = and_neuron(x1, x2)
    res_xor = xor_neuron(x1, x2)

    print(f"{'x1':<5} {'x2':<5} | {res_or:<5} {res_and:<5} | {res_xor:<10}")

```

Результати:

...	x1	x2		OR	AND		XOR (Result)
0	0	0		0	0		0
0	1	0		1	0		1
1	0	0		1	0		1
1	1	1		1	1		0

Рис.1

Завдання 2. Зобразити двохслойний персепtron для функції xor(x1, x2) та скласти відповідне рівняння розділяючої прямої, використовуючи теоретичний матеріал даної лабораторної роботи.

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА.25.121.5.000 – Пр.1	Арк.
						2

Лістинг програми:

```
import matplotlib.pyplot as plt
import numpy as np

# Дані: вхідні вектори та очікуваний результат
X = np.array([[0, 0], [0, 1], [1, 0], [1, 1]])
y = [0, 1, 1, 0]

plt.figure(figsize=(8, 6))
x = np.linspace(-0.5, 1.5, 100)

# 1. Розділяючі прямі
# Рівняння OR:  $x_1 + x_2 = 0.5 \rightarrow x_2 = 0.5 - x_1$ 
plt.plot(x, 0.5 - x, 'g-', linewidth=2, label='OR boundary')

# Рівняння AND:  $x_1 + x_2 = 1.5 \rightarrow x_2 = 1.5 - x_1$ 
plt.plot(x, 1.5 - x, 'r-', linewidth=2, label='AND boundary')

# 2. Зафарбування областей класів
# Клас 1 (XOR=1): між прямими
plt.fill_between(x, 0.5 - x, 1.5 - x, color='lightgreen', alpha=0.5, label='Class 1(XOR = 1)')
# Клас 0 (XOR=0): зовні
plt.fill_between(x, -1, 0.5 - x, color='salmon', alpha=0.2, label='Class 0(XOR = 0)')
plt.fill_between(x, 1.5 - x, 2.5, color='salmon', alpha=0.2)

# 3. Відображення точок
for i, point in enumerate(X):
    color = 'green' if y[i] == 1 else 'red'
    marker = 's' if y[i] == 1 else 'o' # квадрат для 1, коло для 0

    plt.scatter(point[0], point[1], c=color, marker=marker, s=150, edgecolors='k', zorder=5)
    plt.text(point[0] + 0.05, point[1], f"({point[0]},{point[1]})", fontsize=10)

# Оформлення
plt.xlim(-0.5, 1.5)
plt.ylim(-0.5, 1.5)
plt.xlabel('x1')
plt.ylabel('x2')
plt.title('XOR Decision Boundaries')
plt.grid(True)
plt.legend(loc='upper right')
plt.show()
```

Результати:

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА.25.121.5.000 – Пр.1	Арк.
3						

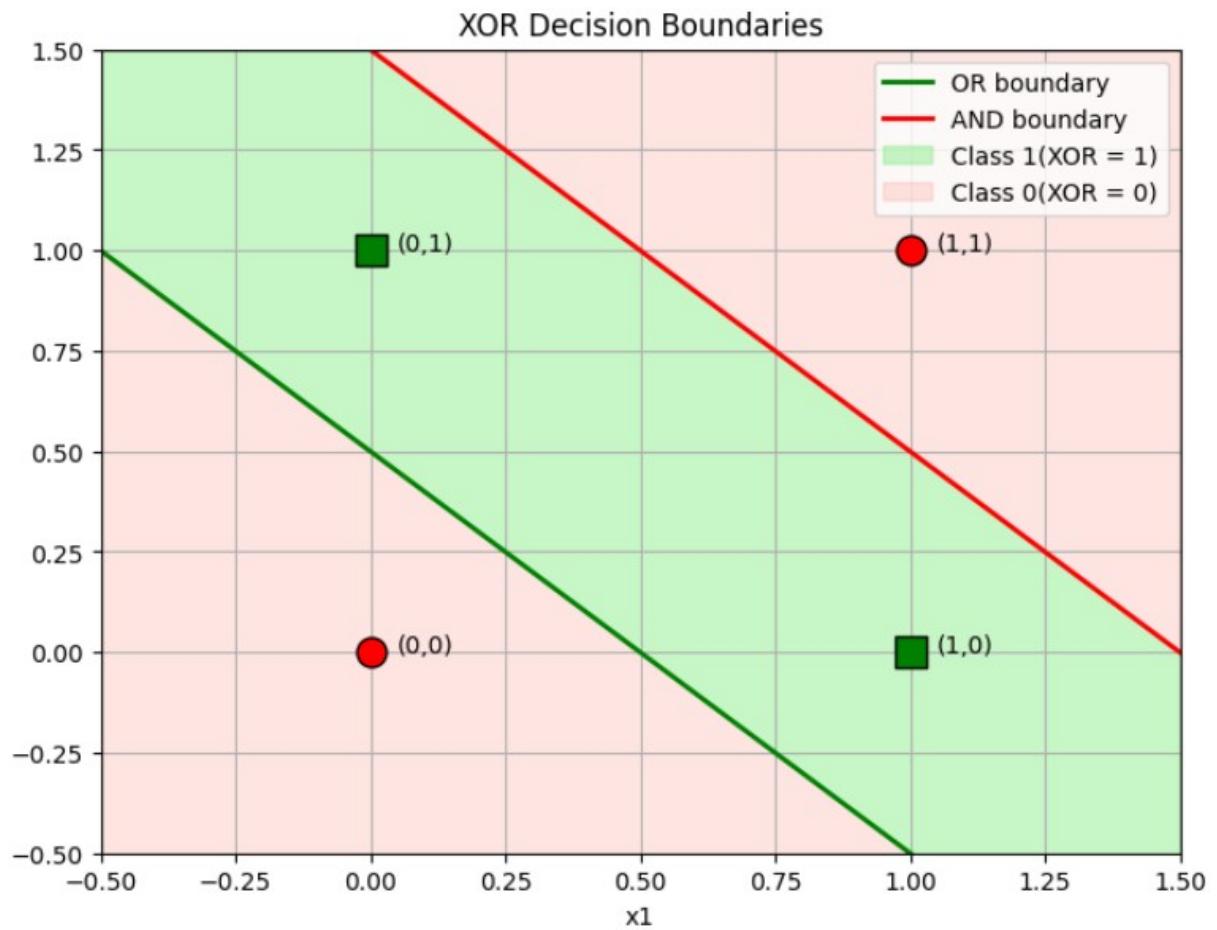

Рис.2

Згідно з теоретичними відомостями, нейрон описується дискримінантною функцією:

$$g(x) = \sum_{i=1}^l W_i \cdot x_i + W_0$$

та пороговою функцією активації:

$$f(v) = \begin{cases} 0, & \text{при } v < 0; \\ 1, & \text{при } v > 0. \end{cases}$$

Для вирішення проблеми XOR використовується двошаровий персепtron, що формує дві розділяючі лінії у вхідному просторі (x_1, x_2):

Нейрон OR (y_1): Реалізує нижню межу.

Ваги: $W_1 = 1, W_2 = 1$.

Поріг: $W_0 = -0.5$.

Рівняння прямої: $x_1 + x_2 - 0.5 = 0 \Rightarrow x_1 + x_2 = 0.5$

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА.25.121.5.000 – Пр.1	Арк.
						4

Нейрон NAND (y2): Реалізує верхню межу (інверсія AND)

Ваги: W1 = -1, W2 = -1

Поріг: W0 = 1.5

Рівняння прямої: $-x_1 - x_2 + 1.5 = 0 \Rightarrow x_1 + x_2 = 1.5$

Вихідний нейрон (NAND) об'єднує сигнали прихованого шару. Простір перетворюється з координат (x_1, x_2) у координати (y_1, y_2) .

Таблиця 1

x_1	x_2	$y_2(\text{NAND})$	Клас Ω (XOR)
0	0	1	$\Omega_0(0)$
0	1	1	$\Omega_1(1)$
1	0	1	$\Omega_1(1)$
1	1	0	$\Omega_0(0)$

У просторі виходів (y_1, y_2) клас Ω_1 (де XOR=1) відповідає точці $(1, 1)$.

Розділяюча функція вихідного нейрона має вигляд:

$$g = 1*y_1 + 1*y_2 - 1.5$$

Це означає, що нейрон активується лише тоді, коли виконуються обидві умови першого шару:

$y_1 = 1$ (точка вище прямої OR)

$y_2 = 1$ (точка нижче прямої NAND)

Геометрично це відповідає області (“коридору”) між прямими $x_1 + x_2 = 0.5$ та $x_1 + x_2 = 1.5$, що зображене на графіку(рис.2).

Висновок: у цій лабораторній роботі я дослідив модель нейрона, реалізацію функцій xor, and, nand, or.